

Programmi nimetus	Klaas - jäätmed ja korduskasutamine.
	Õppeprogramm tutvustab lasteaialastele klaasi kui igapäevaselt kasutatavat materjali, selle seost loodusvaradega ning jäätmete sorteerimise ja materjalide korduskasutamise tähtsust. Mänguliste tegevuste ja arutelude kaudu õpivad lapsed märkama, kus klaasi kasutatakse, miks ei tohi klaasijäätmeid loodusesse jätta ning kuidas jäätmeid õigesti sorteerida. Lapsed saavad teada, et klaasi saab ringlusse võtta ja klaasimaterjali jääke uute esemete valmistamisel korduskasutada. Õpitud teadmisi kinnistatakse praktilise tegevuse kaudu, mille käigus valmistab iga laps eelnevalt ohutuks töödeldud vitraažklaasi jääkidest mosaiikmagneti. Programm sobib eelkõige vanematele lasteaialastele, sealhulgas erivajadustega lastele. Õppetegevusi, kasutatavat sõnavara ja juhendamise ulatust saab kohandada vastavalt laste vanusele, arengutasemele, individuaalsetele vajadustele ja rühma eripäradele. Nooremate ja erivajadustega laste puhul kasutatakse vajaduse korral lihtsamaid selgitusi, rohkem näitlikustamist, individuaalset juhendamist ning täiendavat tuge. Vajalikud kohandused lepitakse eelnevalt kokku saatva õpetajaga.
Sihtgrupp	Lasteaed.
Programmi kirjeldus	Õppeprogramm koosneb neljast omavahel seotud osast. Mängulised ja praktilised tegevused aitavad lastel mõista klaasi kasutamise, jäätmete sorteerimise, ringlussevõtu ja korduskasutamise vahelisi seoseid. 1. Sissejuhatuse ja tutvumine klaasiga - 10 minutit Juhendaja tutvustab programmi eesmärgi, tegevuste järjekorda ning ohutus- ja käitumisreegleid. Lastega arutletakse, kus nad igapäevaelus klaasiga kokku puutuvad: kodus, lasteaias, tänaval ja ümbritsevas keskkonnas. Lapsed nimetavad tuttavaid klaasesemeid ja kirjeldavad nende kasutamist. Juhendaja selgitab eakohaselt, et klaasi valmistamiseks kasutatakse looduslikke materjale, näiteks liiva. Lapsed arutlevad, miks on oluline materjale säästlikult kasutada ning miks ei tohi klaasijäätmeid loodusesse jätta. Enne tegevuste alustamist selgitatakse lastele, kuidas õpperuumis ohutult liikuda, töövahendeid kasutada ja juhendajate juhiseid järgida.

2. Interaktiivne jäätmete sorteerimismäng - 25 minutit

Tegevus toimub mängulises vormis ning kaasab kõiki lapsi.

Mängus kasutatakse nelja jäätmete kogumise kategooriat: paber ja kartong, klaaspakendid, biojäätmel ning segaolmejäätmed. Lamineeritud pildikaartidel on kujutatud igapäevaelus tekkivaid jäätmeid, näiteks banaanikoor, ajaleht, klaaspudel ja kommipaber.

Iga laps saab vähemalt ühe pildikaardi ja paigutab selle juhendamisel sobiva kogumiskategooria juurde. Juhendaja aitab lastel oma valikuid põhjendada, arvestades nende vanust ja arengutaset.

Lisaks kasutatakse piimapaki kujutisega kaarti, mille abil selgitatakse, et kõik jäätmed ei kuulu mängus esitatud nelja kogumiskategooriasse. Piimapakk kuulub pakendijäätmete hulka ning selle kogumisel tuleb järgida kohalikke jäätmete sorteerimise juhiseid. Seda kaarti kasutatakse ühiseks aruteluks, mitte paigutamiseks valesse kogumiskategooriasse.

Pärast sorteerimist toimub ühine arutelu:

- Miks kogutakse erinevaid jäätmeid eraldi?
- Mis saab jäätmetest pärast nende kogumist ja töötlemist?
- Mida saab teha kasutatud klaasist?
- Mille poolest erinevad klaaspakendid teistest klaasesemetest?

Juhendaja selgitab lastele eakohaselt klaastaara kogumise ja vastuvõtmise põhimõtteid ning seda, et kõik klaasist esemed ei kuulu klaaspakendikonteinerisse.

3. Klaasi korduskasutamine - mosaiikmagneti valmistamine – 20 minutit

Juhendaja tutvustab vitraažitöödest üle jäänud erineva värvi ja tekstuuriga klaasitükke ning selgitab, kuidas neid saab uute esemete valmistamisel kasutada.

Klaasitükid on enne programmi spetsiaalses ahjus kuumtöödeldud, et nende teravad servad muutuksid ümaraks ja siledaks. Enne lastega töötamist kontrollib juhendaja klaasitükkide seisukorda ning eemaldab kahjustatud või teravate servadega tükid.

Lapsed ei löika ega murra klaasi ega kasuta klaasi kuumtöötlemiseks mõeldud seadmeid.

Enne praktilist tegevust tuletatakse lastele meelde töövahendite

	ohutu kasutamise ja käitumise reegleid. Iga laps valmistab juhendamisel klaasmosaiigitehnikas magneti, kasutades eelnevalt ettevalmistatud klaasitükke ja siledate servadega mosaiigialust. Praktiline tegevus toimub kahe Craft Depo juhendaja ja vähemalt ühe saatva lasteaiaõpetaja järelevalve all. Maksimaalne grupi suurus on 15 last. Praktilise tegevuse ajal arutletakse, kuidas käsitöös ja loovtegevuses saab kasutada materjalijääke ning miks on oluline vähendada jäätmete teket. 4. Programmi kokkuvõte. 15 minutit Lapsed vaatlevad valminud mosaiikmagneteid ja meenutavad programmi jooksul õpitut. Juhendaja esitab eakohaseid küsimusi: • Kus me igapäevaelus klaasi kasutame? • Millisest looduslikust materjalist saab klaasi valmistada? • Miks ei tohi klaasijäätmeid loodusesse jätta? • Miks on oluline jäätmeid sorteerida? • Kuidas saab klaasitükke uuesti kasutada? Lapsed jagavad oma tähelepanekuid ning nimetavad näiteid, kuidas kodus või lasteaias jäätmeid sorteerida ja materjale säästlikumalt kasutada. Kokku: 70 minutit.
Juhis õpetajale	Ootused saatvale õpetajale Programmi edukaks läbiviimiseks on oluline saatva õpetaja roll grupi korraldajana ja laste juhendaja abistajana. Õpetaja ei pea programmi sisu tutvustama ega tegevusi läbi viima, kuid tema kohalolek ja toetus aitavad tagada sujuva ja turvalise õpikeskkonna. Enne programmi Enne õppeprogrammi toimumist täpsustatakse saatva õpetajaga laste vanus, rühma suurus, õppekeel, võimalikud erivajadused ning muud korralduslikud küsimused. Õpetajal palutakse tutvustada lastele külastuse praktilist korraldust ja üldisi käitumisreegleid. Õppetegevusi saab kohandada vastavalt laste vanusele ja arengutasemele. Vajalikud kohandused lepitakse õpetajaga eelnevalt kokku. Programmi ajal Programmis osaleb vähemalt üks lasteaiarühma saatev õpetaja. Õpetaja toetab juhendajaid laste tegevuste korraldamisel, aitab hoida rühma tähelepanu ning jälgib laste turvalisust ja heaolu.

	Õppeprogrammi sisulisi tegevusi juhendavad kaks Craft Depo töötajat: põhijuhendaja ja abijuhendaja. Pärast programmi Pärast programmi aitab saatev õpetaja lastel oma tööd ja isiklikud asjad kokku koguda ning korraldab rühma turvalise lahkumise õppekeskkonnast. Õpetaja saab lasteaias õpitut kinnistada, arutledes lastega jäätmete sorteerimise ja materjalide korduskasutamise üle ning pöörates tähelepanu igapäevastele keskkonnahoidlikele valikutele. Koostöö lasteaiaga ja tagasiside kogumine Craft Depo teeb koostööd lasteaiadega, et tagada sujuv ja eakohane õpikeskkond. Enne programmi toimumist peetakse saatva õpetajaga konsultatsioon, kus täpsustatakse programmi sisu, kestus, praktiline korraldus ja rühma võimalikud erivajadused. Pärast programmi palutakse õpetajal anda tagasisidet õppetegevuste eakohasuse, sisu, korralduse ja laste osalemise kohta. Tagasisidet kogutakse suuliselt või veebiküsitluse kaudu ning kasutatakse programmi edasiseks arendamiseks.
Koht	Craft Depo / Narva Käsitöömaja, Puškini 5, Narva. Kokkuleppel on võimalik programmi läbi viia ka väljaspool Narvat, kui õppekeskkond võimaldab ohutut praktilist tegevust.
Õpitulemused:	Õppeprogrammi läbimise tulemusel laps: Teab ja mõistab teab, et klaasi valmistamiseks kasutatakse looduslikke tooraineid, näiteks liiva, ning mõistab eakohasel tasemel loodusvarade säästliku kasutamise tähtsust; mõistab eakohasel tasemel, miks loodusesse jäetud klaasijäätmed võivad kahjustada keskkonda ja ohustada loomi; teab, miks erinevaid jäätmeid kogutakse liigiti; saab teada, et kasutatud klaasist saab valmistada uusi klaastooteid ning klaasimaterjali jääke saab kasutada ka käsitöös ja loovtegevuses. Oskab märgata ja kirjeldada tuttavaid loodus- ja tehiskeskkonna esemeid ning eristada erinevaid materjale; rühmitada jäätmeid kujutavaid pildikaarte ja paigutada neid juhendamisel sobivatesse kogumiskategooriatesse; tuua näite klaasi korduskasutamisest;

	valmistada juhendamisel eelnevalt ettevalmistatud vitraažklaasi jääkidest mosaiikmagneti, järgides ohutusreegleid. Väärtustab ümbritseva keskkonna puhtust ja ohutust; jäätmete vähendamist ja materjalide säästlikku kasutamist; loodusvarade hoidmist ja vastutustundlikke igapäevaseid valikuid. Õpitulemuste saavutamist toetatakse vastavalt laste vanusele ja arengutasemele. Nooremad ja erivajadustega lapsed võivad vastata küsimustele pildikaartide või näidete abil ning saada praktilistes tegevustes täiendavat juhendamist.
Seos riikliku õppekavaga	Õppeprogramm toetab alushariduse riikliku õppekava (haridus- ja teadusministri 07.08.2025 määrus nr 33) eesmärgi ning on seotud eelkõige valdkonnaga „Mina ja keskkond“ ja tunnetus- ning õpioskuste arendamisega. Programmi tegevused lähtuvad õppekava § 17 lõike 1 punktis 4 sätestatud põhimõttest suunata last keskkonda hoidvalt ja turvaliselt käituma ning materjale ja vahendeid säästlikult kasutama. Õppeprogramm toetab järgmiste õppekavas kirjeldatud õpitulemuste saavutamist: § 17 lõige 2 punkt 11: laps märkab ja kirjeldab enda ja teiste tegevuse mõju keskkonnale ning käitub keskkonda säästvalt. § 17 lõige 2 punkt 15: laps oskab kirjeldada võimalikke ohte seoses keskkonna, erinevate tegevuste ja olukordadega. § 13 – Tunnetus- ja õpioskused: programm toetab esemete ja jätmete rühmitamise, võrdlemise ning ühiste tunnuste märkamise oskust. Seos õppeprogrammi tegevustega Klaas ja loodusvarad: lapsed tutvuvad klaasi valmistamiseks kasutatavate looduslike materjalidega ning arutlevad loodusvarade säästliku kasutamise üle. Jätmete sorteerimismäng: lapsed rühmitavad jäätmeid kujutavaid pildikaarte, võrdlevad erinevaid materjale ning õpivad jäätmeid liigiti koguma. Klaasijätmed ja ohutus: lapsed arutlevad klaasijätmete

	loodusesse sattumise ohtude ning klaasiga ohutu tegutsemise üle. Klaasi korduskasutamine: lapsed valmistavad eelnevalt ohutuks töödeldud vitraažklaasi jääkidest mosaiikmagneti ning mõistavad praktilise kogemuse kaudu materjalide korduskasutamise võimalusi.
Tegevus ja meetodid:	Õppeprogrammis kasutatakse aktiivõppemeetodeid, mis võimaldavad lastel uusi teadmisi omandada mängu, arutelu ja praktilise tegevuse kaudu. Juhendatud vaatlus ja arutelu: lapsed tutvuvad klaasi kui materjaliga, kirjeldavad tuttavaid klaasesemeid ning arutlevad klaasi seoste üle loodusvarade ja jäätmetega. Mänguline sorteerimine: lapsed kasutavad pildikaarte, et eristada erinevaid jäätmeliike ja harjutada nende liigiti kogumist. Võrdlemine ja rühmitamine: lapsed võrdlevad materjale ning paigutavad jäätmeid kujutavad kaardid sobivatesse kategooriatesse. Individuaalne praktiline tegevus: iga laps valmistab juhendamisel vitraažklaasi jääkidest mosaiikmagneti, kinnistades materjalide korduskasutamise põhimõtet. Refleksioon: programmi lõpus arutletakse õpitu üle ning lapsed jagavad oma tähelepanekuid ja näiteid igapäevaelust. Tegevuste raskusastet saab kohandada vastavalt rühma vanusele ja arengutasemele. Nooremate laste puhul kasutatakse lihtsamaid küsimusi ja rohkem individuaalset juhendamist.
Õppevahendid	Jäätmete sorteerimismäng - Neli jäätmete kogumiskonteinerit või neid kujutavat tähistatud mänguvahendit. - Lamineeritud pildikaardid erinevatest materjalidest valmistatud jäätmete kujutistega, näiteks banaanikoor, ajaleht, klaaspudel ja kommipaber. Lisaks kasutatakse piimapaki kujutisega kaarti, mille abil selgitatakse, et kõik jäätmed ei kuulu mängus esitatud nelja kogumiskategooriasse. - Vähemalt 15 pildikaarti, et iga laps saaks mängus individuaalselt osaleda. Klaasmosaiigi valmistamine - Mosaiigitööde alused: puidust, MDF-ist või akrüülist lõigatud plaadid.

	• Kuni 15 osaleja jaoks 15 mosaiigialust, üks igale lapsele. • Vitraažitöödest üle jäänud erineva värvi ja tekstuuriga klaasitükid. • Klaasitükid on eelnevalt spetsiaalses ahjus kuumtöödeldud, et nende servad oleksid ümarad ja siledad. • Klaasi alusele kinnitamiseks sobiv liim. • Mosaiikmagnetite valmistamiseks vajalikud kinnitusmaterjalid. Õppekorraldus Jäätmete sorteerimismäng toimub kogu rühmaga. Iga laps saab vähemalt ühe pildikaardi ja osaleb selle sorteerimises. Mosaiikmagnetite valmistamine on individuaalne praktiline tegevus. Igal lapsel on oma alus ja vajalikud materjalid. Programmi viivad läbi kaks Craft Depo juhendajat ning kohal viibib vähemalt üks saatev lasteaiaõpetaja. Kõik klaasitükid valmistatakse ette enne programmi algust. Lapsed ei lõika ega murra klaasi ega kasuta kuumtöötlemiseks mõeldud seadmeid.
Maksimaalne grupi suurus	Kuni 15 inimest
Periood:	Aastaringselt
Hind:	300 eur
Lisainfo:	Õppekeskkond Programm toimub Narva Käsitöömajas, Craft Depo õpperuumides aadressil Puškini 5, Narva. Kõik keskuse õpperuumid on saanud kasutusloa õppeklasside ja meistritubadena. Ruumid on sisustatud mugavate töökohtade ja ametialaste sertifitseeritud õppeseadmetega. Õpperuumides on olemas ventilatsioonisüsteem ja piisav üldvalgustus, samuti on teostatud elektrisüsteemi audit. Keskuses on kaks tualettruumi, valamud ning vajalike individuaalsete hügieenitarvetega varustatud pesuruum. Keskuse ruumid on kohandatud erivajadustega inimeste koolitamiseks. Olemas on kaldtee, elektritõstuk ja inva-WC, mis tagavad ligipääsu kõigile. Õppekeskkond on turvaline ning ohutuse tagamiseks on rakendatud vajalikud meetmed. Erivajadustega laste osalemine

	Programm sobib ka erivajadustega lastele. Õppetegevusi, kasutatavat sõnavara ja juhendamise ulatust saab kohandada vastavalt laste vanusele, arengutasemele ja individuaalsetele vajadustele. Vajalikud kohandused ja täiendava toe võimalused lepitakse eelnevalt kokku saatva õpetajaga. Programmi läbiviimise tingimused Kokkuleppel saab programmi läbi viia ka väljaspool Narvat, kui õppekeskkond võimaldab ohutut praktilist tegevust. Kui programm toimub väljaspool Narva linna, lisanduvad programmi maksumusele kokkuleppel transpordikulud. Õppeprogrammi läbiviijad jätavad endale õiguse teha vastavalt olukorrale jooksvaid muudatusi, säilitades programmi õpieesmärgid ja tagades osalejate ohutuse.
Läbiviimise koht:	Narva Käsitöömaja, tn. Puškin 5, Narva. Kokkuleppel kliendi baasil Eesti piires.
Maakond:	Ida-Virumaa
Keskus:	Craft Depo MTÜ
Otsekontakt:	Juri Raud. T. 56498326, info@gagarin.ee
Programmi läbiviija:	Juri Raud on tehnoloogiliste ainete pedagoog, kellel on pedagoogiline kõrgharidus ja üle 30 aasta töökogemust pedagoogina. Ta on spetsialiseerunud keskkonnaharidusele ja praktilistele tegevustele, mis on seotud taaskasutuse ja jätkusuutliku eluviisi propageerimisega. Juri Raud on edukalt juhendanud mitmeid keskkonnahariduse õppeprogramme ning tal on laialdased kogemused noortega töötamisel. Lisaks pedagoogitööle täiendab ta regulaarselt oma teadmisi seminaridel ja koolitustel nii Eestis kui ka teistes Euroopa Liidu riikides, rakendades oma töös kaasaegseid meetodeid ja lähenemisi. Arina Ehand on Craft Depo materjalide korduskasutamise õpetaja, kes viib läbi loodusõpetuse teemalisi õppetegevusi ning kellel on kogemusi materjalide korduskasutamise ja taaskasutusega seotud praktiliste loovtegevuste juhendamisel. Tal on rahvusvaheline kogemus erinevates õppe- ja koolitustegevustes osalemisel ning kogemused erinevate sihtrühmadega töötamisel. Rahvusvahelistel koolitustel Anne Raud – magistrikraadiga juhendaja, kellel on laialdane

	kogemus keskkonnaprojektide ja haridusprogrammide läbiviimisel. Osalenud mitmetes rahvusvahelistes koostööprojektides, panustades kestliku arengu ja keskkonnateadlikkuse edendamisse. omandatud teadmised ja oskused toetavad tema tegevust materjalide korduskasutamise ja praktilise loovõppe valdkonnas.
Keel:	Eesti, vene.
Maksimaalne grupi suurus:	Kuni 15 inimest
Kasutatud materjalid:	Sorteerimise ABC. https://www.narva.ee/jaatmemajandus https://ragnsells.ee/kuukiri/sorteerimise-abc-korgiga-voi-ilma-kaanega-voi-ilma/ https://njk.ee/ https://www.ekovir.ee/ https://www.tallinn.ee/et/keskkond/juhendid-ja-sildid https://www.renovablesverdes.com/et/kilekotid/